آینه

اعتماد

روز مهمی که فراموش می‌شود

● **عباس عبدی:** اهمیت اصلی قانون اساسی در مفاد اصول آن نیست. اگرچه این اصول خیلی مهم هستند ولی اصل وجودی قانون اساسی واجد اهمیت فراتری است که موردنظر ما است. قانون اساسی به معنای پذیرش شکل‌گیری اصل دولت-ملت در چارچوب سرزمین مشخص و اداره امور براساس قرارداد میان مردم است. قانون اساسی مشروطیت، مقیدکردن قدرت شاه به قرارداد و قانون بود؛ در نتیجه ماهیت شاه را تغییر داد، هرچند اسم آن باقی ماند و حتی فردش نیز تغییر نکرد. مشکل اصلی در انقلاب مشروطیت فقط این نبود که یک دولت ناکارآمد و فاسد بر سر کار بود، مشکل نپذیرفتن اصل حکومت‌داری فراتر از اراده و خواست مردم بود که البته چنین حکومت‌هایی بیشتر احتمال دارد که ناکارآمد و فاسد شوند. بنابراین تصویب قانون اساسی مشروطیت به منزله ورود ایران به جهان مدرن سیاست بود. ولی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از دو حیث بر مورد پیشین ترجیح داشت. در درجه اول این قانون اساسی، پایه نظام را به جمهوریت تبدیل کرد که یک گام مهم نسبت به گذشته رو به جلو بود. گامی که برخی از نیروها از ابتدا زیر بار آن نرفتند و همواره کوشیدند که مفهوم حکومت را جایگزین مفهوم جمهوری کنند. حکومتی که تعبیری از وضعیت امروز نزد داعش یا طالبان است و مرحوم امام زیر بار این برداشت نرفتند. تفاوت دوم که آن نیز اهمیت زیادی دارد، جمهوریت در ذیل عنوان اسلامیت است. اگر در مشروطیت هنوز کسانی بودند که از موضع فقهی، حکومت براساس قرارداد و قانون را برحسب اضطرار تأیید کردند و حاضر به تأیید اسلامی‌بودن آن توافق نشدند، در ۱۲ آذر سال ۱۳۵۸، این امر اتفاق افتاد و آخرین و مهم‌ترین پایه سنت در ایران نیز مهر خود را بر قانونی گذاشت که معرف حکومت بر پایه توافق و قرارداد و نیز محدود و محصور به مرزهای مشخص و با قواعد و ضوابط معین است. از این مرحله به بعد، فقط فراز و فرودهایی است که باید طی کرد تا به وضعیت مطلوب‌تر مردم و جامعه رسید.

کیهان

امتیاز نقد و حلوای نسیه!

حسین شریعتمداری: گزارش آژانس در صورت پذیرش آن از سوی ایران - که متأسفانه اظهارات مسئولان هسته‌ای کشورمان حکایت از آن دارد - به یک سند بین‌المللی تبدیل می‌شود و از این روی بر فرض که شورای حکام پرونده PMD را بسته اعلام کند، این سند برای محدودسازی ابدی برنامه هسته‌ای کشورمان کافی خواهد بود! و می‌تواند در آینده و از جمله بعد از اجرای کامل تعهداتی که در برجام پذیرفته‌ایم، مورد استناد حریف قرار گرفته و فعالیت هسته‌ای ایران را برای همیشه در حد و اندازه آزمایشگاهی - پایلوت - نگه دارد! که مفهوم دیگر آن «هیچ» است! بیهوده نیست که مقامات و رسانه‌های حریف با ذوق‌زدگی از انتشار این گزارش خبر داده و برای آژانس و مدیرکل آن، این همه کف زده و سوت و هورا می‌کشند! ... با توجه به فهرست بلندبالایی که از غیرقابل اعتمادبودن، حیله‌گری و قانون‌شکنی آمریکا در جریان چالش ۱۲ساله هسته‌ای شاهد بوده‌ایم از هم‌اکنون به جرئت می‌توان گفت؛ بر فرض بسته‌شدن پرونده PMD از سوی شورای حکام - آنگونه که می‌گویند قول داده است! - گزارش اخیر آژانس، زمینه مناسبی برای باج‌خواهی و زورگویی‌های بعدی آمریکا - و البته این بار با استناد به گزارش آژانس - فراهم خواهد آورد.

بهار

مجلس دهم اصولگرا نیست

اشرف بروجردی: قطعا مجلس دهم، مجلس پایداری نیست. قطعا مجلس دهم، مجلس صددرصد اصلاح‌طلب هم نیست. قطعا مجلس دهم، مجلسی که اصولگرایان حرف اول را بزنند هم نیست. به‌نظرم مجلس دهم مجلسی ترکیبی با رویکرد اصلاح‌گرایی خواهد بود و بیشتر دغدغه آن حفظ نظام و ایجاد توسعه در جامعه است. فکر می‌کنم مجلس دهم یک مجلس مطلوب برای جامعه باشد. قطعا زنان از این تعداد که هستند حداقل سه تا چهار برابر بیشتر از وضعیت فعلی می‌شوند. ممکن است ۳۰ درصد محقق نشود، ولی به‌نظر من عدد بسیار بالاتری از این خواهد بود.

جمهوری اسلامی

آب پاکی!

اکنون، برجام بدون آنکه مانعی بر سر راه خود داشته باشد در آستانه اجرائی‌شدن قرار دارد، واقعه‌ای که نشان داد می‌توان با تکیه بر منطق و پرهیز از پرگویی‌های جنجال‌آفرین، به احقاق حقوق ملت‌ها پرداخت و جلوی خسارت‌ها را گرفت. این موفقیت دولت یازدهم به آحاد مردم ایران این واقعیت را نشان داده است که به جریان‌های افراطی و غوغاگر اعتماد نکنند و مطمئن باشند که با تکیه بر منطق می‌توان منافع ملی را تأمین کرد. از این مهم‌تر اینکه می‌توان دولت مستکبر، زیاده‌خواه و پرادعایی همچون دولت آمریکا را وادار به عقب‌نشینی و تسلیم‌شدن کرد. تردیدی نیست که دولت آمریکا هم‌اکنون نیز غیرقابل اعتماد و از مصادیق بارز استعمارگر است و در رأس استکبار جهانی قرار دارد.

مدیرکل حقوق‌بشر وزارت امور خارجه به «شرق» خبر داد:

دیدار حقوق‌بشری با احمد شهید

ادامه از صفحه اول

... اما دو بانو با هم رفاقتی دیرینه دارند. منصوره شریفی، مسئولیت دو حوزه حساس حقوق‌بشر و زنان را در وزارت خارجه برعهده دارد و مسئول هماهنگی و ایجاد ارتباط بین وزارت خارجه و نهادهای مرتبط با ارگان‌های بین‌المللی است. در این گفت‌وگو بیشتر بر موضوع حقوق‌بشر متمرکز شدیم، گفت‌وگویی که ملاحظات و حساسیت‌های ویژه خود را داشت و از تقاضای مصاحبه تا رایزنی‌ها و انجام مصاحبه، شش ماهی طول کشید.

عکس: رئوفه رستمی، شرق

آقای ظریف چندی پیش در نشستی گفتند ایران آماده گفت‌وگوهای حقوق‌بشری است. این اظهارنظر حتی در داخل برای برخی عجیب بود. آیا ما واقعا آماده این گفت‌وگوها هستیم؟

بله، ما درحال‌حاضر هم گفت‌وگوهای حقوق‌بشری داریم. سیاست کلی ما، تعامل با کشورهای مختلف است. ما در ملاقات‌هایمان هم اعلام می‌کنیم که رویکرد کشور ما از منطق و عقلانیت اسلامی سرچشمه می‌گیرد و چون منطقی قوی داریم، اهل تعامل هستیم. درحال‌حاضر نیز با کشورهایی مثل ژاپن، روسیه، سوئیس، ایتالیا، دانمارک، اندونزی و چند کشور دیگر گفت‌وگوی حقوق‌بشری داریم و می‌خواهیم در آینده با کشورهایی مثل آفریقای جنوبی گفت‌وگو کنیم. مثلا با ژاپن تابه‌حال ۱۰ دور گفت‌وگوی حقوق‌بشری داشته‌ایم و قرار است یازدهمین دور آن هم در ایران برگزار شود. با سوئیس حدود پنج دور و با اتحادیه اروپا نیز چهار دور گفت‌وگوی حقوق‌بشری داشته‌ایم که به دلایلی قطع شد. ما معتقدیم تعامل، به درک بهتر و واقع‌بینانه‌تر از وضعیت حقوق‌بشر کشورها کمک می‌کند و ابزار بسیار مناسبی برای تبادل تجربیات در راستای ارتقای حقوق‌بشر است. بسیاری از این کشورها وقتی در حوزه‌های مختلف حقوق‌بشر با آنها گفت‌وگو می‌کنیم و قوانین خودمان را برایشان توضیح می‌دهیم یا از بعضی مراکز، مثل کانون اصلاح و تربیت و زندان‌ها بازدید می‌کنند، تعجب می‌کنند و نظرشان عوض می‌شود. متأسفانه بسیاری از آنها تصویری از ایران دارند که توسط برخی رسانه‌های غربی ترسیم شده است. بحث «ایران‌هراسی» که آقای دکتر ظریف به آن اشاره می‌کنند، بسیار جدی است. رسانه‌های مغرض غرب متأسفانه در افکار عمومی مردم به‌ویژه مردم غرب، تصویر تیره‌ای در موضوع حقوق‌بشر ایران به‌ویژه از وضعیت زنان و کودکان ترسیم کرده‌اند. بنابراین وقتی آنها به ایران می‌آیند و با آنها گفت‌وگو می‌کنیم و از نزدیک با جامعه ما آشنا می‌شوند به درک بهتر و واقعی‌تری دست پیدا می‌کنند و چه بسا قضاوتشان عوض می‌شود. آقای دکتر ظریف در دیدار با نماینده اتحادیه اروپا از گفت‌وگوهای حقوق‌بشری صحبت کردند. تلاش ما هم این است که بتوانیم از مسیر گفت‌وگو، به درک درست آنها از واقعیت‌های کشورمان کمک کنیم تا به‌جای روش ناکارآمد ارائه قطع‌نامه‌ها، تعامل سازنده را در پیش گیرند، چون معتقدیم قطع‌نامه‌های کشوری، هیچ کمکی به ارتقای حقوق‌بشر نمی‌کند.

این گفت‌وگوها به‌طور مشترک توسط وزارت خارجه و ستاد حقوق‌بشر قوه قضائیه مدیریت می‌شود. در هیأت ایرانی ممکن است حسب ضرورت از نهادهای دیگر هم حضور داشته باشند و به صورت مشترک کارها را انجام می‌دهیم، در حوزه همکاری‌های فنی و قضائی مثلا ما از تجربه کشورهای دیگر در زمینه‌های مختلف استفاده می‌کنیم، آنها هم از دستاوردها و تجربیات ما بهره‌مند می‌شوند.

عمدتا در بین کشورها، اروپایی‌ها درباره مباحث حقوق‌بشر، از خود علاقه‌مندی و حساسیت بیشتری نشان می‌دهند. در فهرستی که گفتید اکنون در حال گفت‌وگو با آنها هستیم، چند کشور اروپایی نیز بود. در دو سال گذشته ما میهمانان اروپایی متعددی داشته‌ایم همچنین هیأت‌های پارلمانی اروپایی بسیاری به ایران آمدند که عمدتا نقطه مشترک‌شان این بود که می‌خواستند گفت‌وگوی حقوق‌بشری در ایران داشته باشند یا با فعالان حقوق‌بشر کشور ما گفت‌وگو کنند. برایند این گفت‌وگوها چه بوده، آیا تغییری در موضع آنها درباره حقوق‌بشر ایجاد شده یا نه؟

البته محور سفر هیأت‌های پارلمانی اروپا بحث حقوق‌بشر نبود. آنها در کنار مذاکرات‌شان، اشاراتی هم به مباحث حقوق‌بشری داشتند، ولی به صورت رسمی گفت‌وگوی حقوق‌بشری با آنها انجام نشده است. شاید در آینده این اتفاق بیفتد و همان‌گونه که اشاره کردم ما اهل گفت‌وگو و تعامل هستیم.

اما تمایل برخی از آن هیأت‌ها به انجام برخی دیدارها، برای وزارت خارجه دردسرساز شد.

اساسا میزبان هیأت‌های پارلمانی، مجلس شورای اسلامی است و وزارت خارجه تسهیل‌کننده است، اما هیچ‌یک از کشورهایی که مدعیان سرسخت حقوق‌بشر هستند، نمی‌توانند بگویند در رعایت حقوق‌بشر در کشورشان ایرادی ندارند. خود آنها هم تحت انتقادات سازمان عفو بین‌الملل، دیده‌بان حقوق‌بشر و گزارشگران حقوق‌بشری هستند. کشورها هم موارد نقض یکدیگر را مطرح و به رخ می‌کشند، به‌عنوان‌مثال، آمریکا در کتاب سالانه پایش کشورها، چین و روسیه را متهم به نقض حقوق‌بشر می‌کند، آنها هم علیه آمریکا چنین گزارش‌هایی دارند و موارد عدیده نقض حقوق‌بشر در آمریکا را منتشر می‌کنند. در جمهوری اسلامی ایران ما از غنای تفکر اسلامی برخورداریم که ۱۴۰۰ سال قبل به بحث کرامت انسانی و حق‌الناس در قرآن کریم اشاره می‌کند که بسیار مترقی‌تر از اعلامیه جهانی حقوق‌بشر سازمان ملل است. به‌علاوه نخستین منشور حقوق‌بشری در جهان که حدود ۲۵۵۰ سال قبل توسط کورش معرفی شد و کتیبه آن امروز هم موجود است به این سرزمین و به این تمدن تعلق دارد. می‌خواهم بگویم که در بحث حقوق‌بشر ما از پیشینه بسیار غنی و مترقیانه‌ای نسبت به کشورهای دیگر برخورداریم و براین‌اساس معتقدم ما به‌هیچ‌وجه مستحق گرفتن قطع‌نامه یا داشتن گزارشگر نیستیم؛ اما می‌دانید این موضوع به‌شدت سیاسی شده است. ما معتقدیم که اساسا اتهام‌زنی سازنده نیست. جمهوری اسلامی ایران در موضوع حقوق‌بشر از مکانیسم سازنده «یوپی‌آر» که بدون استثنا همه کشورها را به‌صورت غیرگزینشی و منصفانه بررسی می‌کند، حمایت می‌کند و معتقد است که این سازوکار می‌تواند به ارتقای حقوق‌بشر کمک کند.

سازمان ملل و شورای حقوق‌بشر دراین‌باره چگونه عمل می‌کند؟

براساس مکانیسمی که با عنوان «بررسی دوره‌ای جهانی» حقوق‌بشر مطرح است و از سال ۲۰۰۶ آغاز شده، همه کشورهای عضو سازمان ملل، هر چهارسال یک‌بار، بحث‌های حقوق‌بشرشان بررسی می‌شود و کشورهای عضو یا ناظر در شورای حقوق‌بشر می‌توانند با عنوان «توصیه» درباره آن کشور نظر بدهند. کشور تحت بررسی هم، این توصیه‌ها را مرور کرده و نظر نهایی خود را اعلام می‌کند؛ مثلا در کشور ما ممکن است بعضی از این توصیه‌ها، مغایر با قانون اساسی یا اصول شرع ما باشد که ما این توصیه‌ها را رد می‌کنیم و بقیه را می‌پذیریم. این مکانیسم بسیار عادلانه و سازنده است، چون بدون استثنا همه کشورها را بررسی می‌کند و بقیه کشورها هم در ارائه پیشنهادهای خود آزاد هستند. جمهوری اسلامی ایران دوبار یعنی در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۴ گزارش دوره‌ای خود را به شورای حقوق‌بشر ارائه داده و از ۲۹۱ توصیه حدود ۶۵درصد را پذیرفته است.

این ۲۹۱ توصیه چه سالی به ایران ارائه شده است؟

سال گذشته. البته تعداد توصیه‌ها مهم نیست چون به بعضی کشورها بالای ۳۰۰ توصیه هم ارائه شده است. معمولا تعداد زیادی از این توصیه‌ها تکراری یا مشابه است. در دور بعدی که چهارسال دیگر خواهد بود، ان‌شاءالله درباره اجرای این توصیه‌ها گزارش خواهیم داد. ارگان‌های مختلفی مثل وزارت آموزش‌وپرورش، تعاون و رفاه، علوم، مسکن، بهداشت و... در اجرا و تهیه گزارش دخیل هستند و این کار با همکاری و مشارکت آنها و توسط ستاد حقوق‌بشر هماهنگ و محقق می‌شود.

خب بعد از این توصیه‌ها، گزارشی از وضعیت اجرای توصیه‌ها در کشور ارائه می‌شود. مثلا گزارش سال ۲۰۱۴ به بعد تغییری داشته یا نه؟

روال این است که هر کشوری، گزارش ملی خود را ارائه می‌دهد و بر اساس آن و سایر اطلاعات محیطی که کشورها دارند، توصیه‌های خود را به آن کشور ارائه می‌دهند. معمولا نمایندگان جمهوری اسلامی ایران توصیه‌ها را بررسی می‌کنند و در یک جلسه دیگر اعلام می‌کنند که چه توصیه‌هایی را قبول کرده‌اند و آنهایی که رد کرده‌اند به چه دلیل بوده است. این توضیحات که در یک گزارش ارائه می‌شود در جلسه بعدی شورای حقوق‌بشر تصویب می‌شود. گزارش ما هم اسفند ۹۳ با اجماع تصویب شد و با هماهنگی ستاد حقوق‌بشر هر توصیه‌ای به نهاد ذی‌ربط ارجاع شد.

گفت‌وگو با مقامات حقوق‌بشری سازمان ملل در دستور کار ایران قرار دارد؟

براساس رویکرد تعاملی جمهوری اسلامی ایران ما با کمیساریای‌عالی حقوق‌بشر تعامل داریم. آقای دکتر ظریف و آقای دکتر لاریجانی، دبیر ستاد حقوق‌بشر در ژنو با کمیسرعالی حقوق‌بشر ملاقات داشتند. خانم مجتهدزاده، مشاور پیشین زنان و خانواده رئیس‌جمهور سابق، هم با کمیسر قبلی، ملاقات داشت. رؤسای نمایندگی‌های ما در نیویورک و ژنو نیز با کمیسر و همچنین مسئولان دفتر کمیسر در تعامل هستند و ما سعی می‌کنیم پیشرفت‌ها و دستاوردهای حقوق‌بشر کشورمان را به آنها اطلاع بدهیم.

یکی از موارد اعتراض جمهوری اسلامی انتصاب گزارشگر ویژه حقوق‌بشر است و موضع ایران این است که ما شرایط استثنایی نداریم که توجیهی برای داشتن گزارشگر ویژه باشد. پاسخ آنها در برابر این موضع ایران چیست؟

همان‌طور که اشاره کردم اساسا انتصاب گزارشگر ویژه کشوری که براساس قطع‌نامه صورت می‌گیرد با رویکرد سیاسی و استفاده ابزاری از حقوق‌بشربوده است. رویکرد جنبش عدم تعهد با بیش از ۱۲۰ کشور عضو هم، مخالفت با مکانیسم تعیین گزارشگر کشوری است، چون این مکانیسم را سازنده نمی‌داند. جمهوری اسلامی ایران قطعا مستحق داشتن گزارشگر ویژه برای نظارت حقوق‌بشری نیست، ما ادعا نداریم که هیچ کاستی نداریم اما در مقایسه، شرایط ما از خیلی کشورها به‌مراتب بهتر است و معتقدم مهم، رویکرد دولت‌ها است و بدون تردید رویکرد دولت ما ارتقا و بهبود حقوق‌بشر است و در این مسیر گام برمی‌دارد. با وجود سیاسی‌بودن قطع‌نامه‌ها یا انتصاب گزارشگر، ما هم باید بیشتر تلاش کنیم تا دستاوردهای کشورمان را به جهانیان ارائه و سیاه‌نمایی‌ها را خنثی کنیم.

هر دو هیأت وزارت خارجه و ستاد حقوق‌بشر قوه قضائیه با گزارش‌گر ویژه دیدار می‌کنند؟

بله هیأت‌هایی که برای شرکت در برنامه‌های شورای حقوق‌بشر می‌روند در حاشیه برنامه‌ها با ایشان ملاقات می‌کنند یا بعضا نمایندگی‌های ما در ژنو و نیویورک نیز با ایشان ملاقات می‌کنند و سعی در روشنگری ایشان دارند.

به نظر می‌رسد الگویی که احمدشهید از حقوق‌بشر دارد بیشتر یک الگوی اروپایی است و این با توجه به شرایط خاورمیانه و کشورهای همسایه ایران، می‌تواند الگویی آرمانی به نظر برسد. به نظر شما می‌شود این انتقاد را به او داشت یا مسئله فراتر از اینهاست؟

بحث کاملا سیاسی است، اساسا الگوی آرمانی مطرح نیست. اگر ایشان شرایط حقوق‌بشر در ایران را با کشورهای دیگر به‌طور منصفانه مقایسه کنند، نتیجه دیگری خواهند گرفت شاید اذعان کنند که کشور ما واقعا شایسته داشتن قطع‌نامه و تحت نظارت بودن نیست.

برخی معتقدند گزارش‌های «احمدشهید» سیاسی است. برخی هم معتقدند جامعه جهانی دنبال این است که با پایان‌یافتن مذاکرات هسته‌ای، جهان قصد دارد بحث‌های حقوق‌بشری با ایران را شروع کند. اگر بخواهیم از زاویه داخلی نگاه کنیم چقدر می‌توانیم محتوای گزارش‌های حقوق‌بشری، به‌ویژه در موضوعاتی مثل اجرای احکام، را بپذیریم یا می‌تواند مورد نقد درون‌گفتمانی خودمان هم باشد؟

همان‌طورکه گفتم هیچ کشوری نمی‌تواند ادعا کند در حوزه حقوق‌بشر، کشور ایده‌آل و کاملی است. حقوق‌بشر در همه کشورها، نسبی است. به‌علاوه اینکه یک‌سری مسائلی هست که از منظر غرب، نقض حقوق‌بشر است و فقط بحث احمدشهید نیست، ولی آن موارد بخشی از فرهنگ ماست که نمی‌شود نادیده گرفت و جزء حوزه‌هایی هست که اگر به ما توصیه شود، هم ما آن را رد می‌کنیم. مثلا بحث همجنس‌گرایی بحثی است که اگر در بعضی کشورها قانونی شمرده نشود، تحت عنوان نقض حقوق‌بشر تلقی می‌شود. اما نه در شرع ما و نه در فرهنگ جامعه ما به‌هیچ‌وجه این موضوع پذیرفتنی نیست. بنابراین ما در مقابل آن محکم می‌ایستیم. مسائلی از این دست کم نیستند که واقعا با باورها و ارزش‌های جامعه ما مغایر هستند و طبیعی است که ما در مقابل آن بایستیم. ولی هیچ کشوری ادعای عالی‌بودن ندارد. همان‌گونه که گفتم، مهم، رویکرد کشورهاست و مسلما رویکرد کشور ما حمایت از حقوق‌بشر و ارتقای آن است، ولی ممکن است در حوزه‌هایی مثلا یک کارمند اشتباهی کند و هزینه آن را کشور بپردازد. در این‌گونه موارد باید مراقبت کنیم و تمام تلاش نهادها از قوه قضائیه گرفته تا معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و دیگر نهادها این است که در جهت بهبود و ارتقای وضعیت حقوق‌بشر قدم بردارند.

> **● ما ادعا نداریم که هیچ کاستی‌ای نداریم اما در مقایسه، شرایط ما از خیلی کشورها به‌مراتب بهتر است و معتقدم مهم، رویکرد دولت‌ها است**
>
> **● ما کاملا آماده گفت‌وگو هستیم، این در تمدن ما ریشه دارد. ما اهل اتهام‌زنی و نزاع نیستیم. البته در مقابل اتهاماتی که به ما زده می‌شود از خودمان دفاع می‌کنیم من خیلی امیدوار هستم روزی از نظارت بین‌المللی که ناجوانمردانه برقرار شده است، خارج شویم**

اگر موضوع حقوق‌بشر ایران به بحثی مثل مذاکرات هسته‌ای تبدیل شود، اداره حقوق‌بشر وزارت خارجه چقدر آماده انجام چنین مذاکراتی است؟

ما کاملا آماده هستیم. ما اهل گفت‌وگو هستیم و این در تمدن ما ریشه دارد. ما اهل اتهام‌زنی و نزاع نیستیم. البته در مقابل اتهاماتی که به ما زده می‌شود از خودمان دفاع می‌کنیم ولی اهل گفت‌وگو و تعامل هستیم و من خیلی امیدوار هستم روزی از نظارت بین‌المللی که ناجوانمردانه برقرار شده است، خارج شویم. به هر حال، قانون اساسی ما در بحث حقوق‌بشر خیلی مترقی است و از نظر قانونی ما مشکل خاصی نداریم و اگر وضعیت حقوق‌بشر ما را با بعضی کشورها مقایسه کنید خیلی پیشرفته است. موضوع منشور حقوق شهروندی که معاونت حقوقی رئیس‌جمهور مسئول تدوین آن بوده است، از اقدامات بسیار شایسته دولت است و ما هم همکاری‌های نزدیکی با آن حوزه داشتیم. ما قوانین مربوط به حقوق شهروندی برخی کشورها را از طریق نمایندگی‌هایمان اخذ کردیم و در اختیار معاونت محترم قرار دادیم و متخصصان آن حوزه مطالعات تطبیقی کشورها را هم در تدوین منشور داشتند.

می‌توانیم بگوییم در بحث حقوق‌بشر نگاه اصلاحی وجود دارد؟

بله، قطعا نگاه ارتقایی وجود دارد. همان رویکردی است که قبلا به آن اشاره کردم.

درباره امکان سفر احمدشهید یا ناظران سازمان‌های بین‌المللی به ایران خوش‌بین هستید؟

بخشی از همکاری ما با نهادهای بین‌المللی به گزارشگران موضوعی برمی‌گردد. تا به حال هفت گزارشگر موضوعی را در ایران پذیرفته‌ایم و آنها از نزدیک جامعه را مشاهده و اطلاعات لازم را دریافت کرده‌اند.

هفت نفر در چه حوزه‌هایی بودند؟

در حوزه‌های مختلفی بوده‌اند، مثل حق آب آشامیدنی. امسال دعوت‌نامه برای گزارشگر حق غذا فرستاده‌ایم که قرار است در سال ۲۰۱۶ به تهران بیاید. احمدشهید اولین گزارشگری نیست که برای ایران تعیین شده است و قبلا هم گزارشگرانی بودند که به ایران می‌آمدند و از نزدیک اوضاع ایران را می‌دیدند و گزارش‌هایی هم که می‌دادند، گزارش‌های بسیار مثبتی بود. ممکن بود توصیه‌هایی هم بدهند. ولی چون آقای احمدشهید از زمان شروع کارش موضع غیرحرفه‌ای و مغرضانه‌ای گرفت و رفتارهایی خارج از حدود وظایف گزارشگری انجام داد، پذیرش او به‌عنوان یک گزارشگر حرفه‌ای برایمان مقدور نبوده است.

ممکن است گزارشگر بعدی را راحت‌تر بپذیرید؟

نمی‌دانم و هیچ پیش‌بینی نمی‌کنم. شاید تا آن موقع این نظارت ناجوانمردانه حذف شود. من بسیار امیدوار هستم.

به نظر می‌رسد احمدشهید در ارائه گزارش منفی از ایران، آقای آمانو را الگوی خود قرار داده است.

نمی‌دانم، شاید. وقتی آن سیاه‌نمایی‌ها و ایران‌هراسی مغرضانه کنار گذاشته شود و عینک سیاه برداشته شود، خیلی واضح‌تر و واقعی‌تر می‌شود حقایق را دید. من فکر می‌کنم که برجام باعث شد حباب کاذب ایران‌هراسی بشکند و امید است تصویر غلطی که در موضوع حقوق‌بشر هم از ایران ترسیم کرده‌اند کنار رود و قدری منصفانه‌تر و واقعی‌تر در مورد ایران قضاوت کنند.

یکی از مسائلی که در قطع‌نامه‌های حقوق‌بشری با آن مواجه هستیم، در مورد احکامی است که برای قاچاقچیان مواد مخدر اجرا می‌شود و این موضوع دست‌مایه ایرادات حقوق‌بشری نسبت به ایران است. در شرایطی که ایران در مسیر ترانزیت مواد مخدر قرار دارد و قاچاقچیان زیادی دستگیر می‌شوند و حکم اعدام برای برخی از آنها صادر می‌شود، به نظر می‌رسد ما در شرایطی مشابه گره کور قرار گرفته‌ایم. چه راه‌حلی برای این موضوع اندیشیده شده است؟

شما به موضوع چالشی و بسیار مهمی اشاره کردید و فکر می‌کنم نهادهای قضائی ما بهترین مرجع هستند که در مورد این موضوع نظر بدهند. ولی به‌هرحال درست است، حدود ۹۰ درصد اعدام‌های ما مربوط به قاچاقچیان مواد مخدر است. البته می‌دانید که صدور حکم اعدام یک فرایند طولانی دارد و چند سال طول می‌کشد که حکمی به اجرا درآید. ۱۰ درصد دیگر اعدام‌ها، حکم قصاص است که آن‌هم حق اولیای دم است و ریشه شرعی دارد، لذا دولت یا قاضی نمی‌تواند آن را منع کند. من اطلاع دارم که قوه قضائیه ما، دولت و سازمان‌های مردم‌نهادی که برای این منظور تأسیس شده‌اند تلاش زیادی را برای گرفتن رضایت اولیای دم به‌عمل می‌آورند تا حکم قصاص اجرا نشود و در موارد زیادی هم موفق بوده‌اند. اما در مورد آنچه شما گره کور توصیف کردید، اتفاقا ما به غربی‌ها هم می‌گوییم، ایران همسایه افغانستان است که بزرگ‌ترین تولیدکننده مواد مخدر دنیاست. متأسفانه باوجود تلاش‌هایی که دفتر مقابله با مواد مخدر سازمان ملل‌متحد به‌عمل آورده است، کشت مواد مخدر پس از حضور نیروهای ناتو در این کشور ۴۰ برابر شده است. هدف نهایی قاچاق، البته اروپاست و ایران به‌عنوان کشور ترانزیت در این بین با قاچاق مواد مبارزه می‌کند. در این مبارزه حدود ۴هزار شهید از مرزبانان عزیزمان داشته‌ایم. اروپایی‌ها می‌گویند که این اعدام‌ها بازدارندگی ندارد، ولی استدلال مخالف آن‌هم قوی است که اگر مجازات اعدام را برداریم، میزان قاچاق مواد مخدر به‌شدت بالا می‌رود. آسیب‌های اجتماعی این بلای خانمان‌سوز هم که بر کسی پوشیده نیست.

تمایلی دیده می‌شود که این حکم اصلاح شود؟

موضوع در حال بررسی است. مسلما هدف اصلی، تأمین سلامت آحاد جامعه است. اجرای اعدام هیچ‌کس را خوشحال نمی‌کند اما طرف دیگر قضیه حفظ سلامت و امنیت جامعه است.

یک نکته هم این است که اگرچه بسیاری از کشورهای اروپایی حکم اعدام را حذف کرده‌اند و برخی کشورها هم اجرای آن‌را معلق کرده‌اند، برخی کشورها هستند که مجبور شدند این تعلیق را بردارند و حکم اعدام را دوباره اجرا کنند چون متأسفانه در نتیجه تعلیق اعدام، ارتکاب جرایم در این کشورها به‌شدت بالا رفت. ضمنا هیچ سند بین‌المللی نداریم که مجازات اعدام در آن کاملا منع شده باشد.

شورای حقوق‌بشر هم در این باره سکوت کرده است؟

چون هیچ سند بین‌المللی در مورد منع کشورها در اجرای مجازات اعدام وجود ندارد، شورا نمی‌تواند قاطعانه نظر بدهد.

ادامه در صفحه ۷

آینه دیروز

۹ سال پیش چنین روزی

اعتماد ملی

● باهنر: اصولگرایان به ائتلاف نرسیدند
● بوش و مالکی بررسی کردند؛ طرح آزادی صدام
● مبارزه انتخاباتی آغاز شد؛ هیلاری در راه کاخ سفید
● مقام معظم رهبری: گسترش روابط با ترکیه سیاست ایران است
● تذکر به رئیس‌جمهور در مجلس قرائت شد
● سخنگوی وزارت خارجه: طالبانی پیام آمریکا را به تهران نیاورد
● کاردار سوئیس درخصوص استیفای حقوق دانشجویان ایرانی دانشگاه کالیفرنیا به وزارت خارجه احضار شد
● نامه سرگشاده ستاد ائتلاف اصلاح‌طلبان به رئیس صداوسیما

ایران

● رهبر معظم انقلاب در دیدار با نخست‌وزیر ترکیه: آمریکایی‌ها تجربه ویتنام را تکرار نکنند
● معاون پارلمان وزیر کشور: دولت با اصل تجمیع انتخابات موافق است، اما این اصل با قانون اساسی مغایرت دارد
● سخنگوی وزارت خارجه: تهران از مواضع روسیه رضایت نسبی دارد
● از سوی مجلس و وزارت علوم: اعزام دانشجویان به خارج ساماندهی می‌شود
● از سال آینده حق بیمه بر اساس درآمد افراد دریافت می‌شود
● بررسی سقوط آنتونف در کمیسیون امنیت ملی
● محسن رضایی: ایران به اصولگرایان کارآمد نیاز دارد
● مدیرکل اداره تدوین لوایح قوه قضائیه: دادگاه استان، جایگزین دادگاه تجدیدنظر می‌شود
● وزیر کشور: تغییرات حریم شهر تهران بسیار گسترده است

اعتماد

● مشاور مطبوعاتی رئیس‌جمهور: هنگام اجرای برنامه رقص و آواز در افتتاحیه بازی‌های آسیایی، احمدی‌نژاد آنجا نبود
● با حذف نظارت کارشناسی سازمان مدیریت بر تخصیص بودجه: درهای خزانه به روی دولت باز می‌شود
● جشن تولد ۸۰سالگی فیدل در کوبا؛ کاسترو به مراسم نرسید
● هشدار البرادعی درباره رویارویی با ایران
● اینترنت در دست‌انداز؛ اختلال هم به فیلترینگ اضافه شد
● نامه سرگشاده ستاد ائتلاف اصلاح‌طلبان به رئیس سازمان صداوسیما: رسانه ملی بی‌طرفی انتخاباتی را حفظ کند
● سخنگوی قوه قضائیه: مجازات رسانه‌هایی که تخلف انتخاباتی کرده‌اند

کیهان

● رهبر معظم انقلاب در دیدار با اردوغان با اشاره به جایگاه سازمان کنفرانس اسلامی و ظرفیت سازمان‌های منطقه‌ای چون «اکو» و «گروه دی هشت» بر لزوم استفاده دنیای اسلام از همه ظرفیت‌های خود برای حل مشکلات کشورهای اسلامی تأکید کردند
● هر دو ماه، ۷ واحد پتروشیمی به بهره‌برداری می‌رسد
● اسلام‌گرایان اکثریت پارلمان بحرین را به دست گرفتند
● مجلس یک‌فوریت طرح را تصویب کرد؛ تجمیع انتخابات مجلس و ریاست‌جمهوری
● مجلس به فوریت تشکیل دائمی کمیسیون تلفیق بودجه رأی داد که در صورت تصویب نهایی آن، کمیسیون برنامه و بودجه منحل می‌شود

رسالت

● رهبر معظم انقلاب در دیدار با نخست‌وزیر ترکیه: رئیس‌جمهوری بعدی آمریکا مجبور است مانند جنگ ویتنام نظامیان آمریکایی را با فضاحت خارج کند
● احمدی‌نژاد در دیدار با اردوغان: افزایش سطح مبادلات تا ۱۰ میلیارد دلار قابل‌دسترسی است
● البرادعی: تحریم، موضوع هسته‌ای ایران را دشوار می‌کند، هیچ مدرکی نداریم
● محمدرضا باهنر: همه اصولگرایان حامی دولت هستند
● رئیس مجلس: جهان آینده را دانشمندان هسته‌ای می‌سازند

اطلاعات

● دبیر انجمن داروسازان: دولت امکان تبلیغات دارویی را از شرکت‌های دارویی گرفته است
● عالی‌ترین نشان دولت مکزیک برای عکاس ایران
● استاندار تهران: وظیفه مسئولان انتخابات، صیانت از آرای مردم است
● وزیر کشور از تقسیمات جدید کشوری خبر داد
● رئیس مجلس: تهران اهتمام ویژه‌ای به گسترش روابط با گامبیا دارد
● وزیر کشور: مسائل منطقه‌ای باید در چارچوب گفت‌وگو حل شود